

Posudek diplomové práce „Revitalizace náboženské obce“ autora bc. J. Hlavsy

Oponent: Mgr. Ladislava Říhová

Diplomová práce bc. J. Hlavsy s názvem *Revitalizace náboženské obce* obsahuje všechny povinné součásti kvalifikační práce, jak jsou stanoveny příslušným metodickým pokynem. Práce, čítající 156 stran včetně příloh, je členěna přehledně. Po nečíslovaných stranách 1–12, obsahujících titulní stranu, poděkování, prohlášení, anotaci v českém i anglickém jazyce a obsáhlý seznam zkratk, následuje obsah. Obsah práce je přehledně členěn do kapitol a podkapitol druhé a třetí úrovně. Vlastní text práce pak začíná úvodem na s. 13 a končí závěrem na straně 133.

Autor v úvodu práce uvádí motivy, jež jej vedly ve výběru tématu, přičemž určující je především jeho vlastní zkušenost s prací v církvi. Záměrem práce je, jak autor uvádí „*popsat proces revitalizace náboženské obce, porovnat praktické zkušenosti ze tří konkrétních náboženských obcí... vypracovat návrh optimalizace činnosti vedoucí k revitalizaci náboženské obce.*“ Uvedený záměr zcela koresponduje s názvem práce a lze konstatovat, že téma již ze své podstaty slibuje materiál, který by mohl, byl-li by správně uchopen, přispět k analýze současné nepřilíh dobré situace CČSH v naší společnosti. Je velkou škodou, že zmíněný potenciál zůstává při zpracování tématu zčásti nevyužit (konkrétněji bude uvedeno níže).

1) Formální struktura práce

Z hlediska formálního členění čítá práce celkem sedm kapitol. V kapitole první, jež je zároveň kapitolou nejrozsáhlejší, se autor práce věnuje náboženské obci z hlediska řádů Církve československé husitské (s. 13–54). Na pozadí legislativních dokumentů (Ústava, Řády etc.) CČSH analyzuje autor jak legislativu církve jako celku, tak i předpisy týkající se konkrétní náboženské obce, stranou zájmu nezůstává ani role duchovního, struktura a administrativa NO¹ a ostatní právní aspekty.

Na kapitolu obsahující látku „právního rázu“ navazuje oddíl věnovaný církevní instituci a náboženské obci. Celá tato kapitola působí bohužel poněkud neuspořádaným dojmem, kdy po poměrně obecné definici církve (dá-li se úvodní oddíl kapitoly tak označit) následuje popis reality NO a dále popis historického vývoje sakrálního prostoru „od antiky k dnešku“.

Sám autor v úvodu práce avizuje, že práci rozdělil na část teoretickou a část praktickou, nechává však čtenáře bez informace o tom, kde vlastní teorie končí a praxe začíná (v úvodu práce není tato skutečnost uvedena a nevyplývá ani z členění obsahu). Osobně jsem vzhledem k popisu reality NO v kapitole 2 na rozpacích, zda teoretickou část tvoří pouze kapitola 1, nebo k ní lze přidružit i kapitolu 2, případně ještě kapitolu 3, jež je věnována popisu bohoslužebného dění jako celku, ale i v rámci CČSH.

¹ Náboženských obcí.

Za praktické části práce lze pak s jistotou označit kapitoly 4–7, kde kapitoly 4–6 popisují realitu náboženských obcí v pražských čtvrtích Vršovice a Spořilov a v mimopražských Voticích. O vymezení teoretické a praktické části je pak čtenář informován až v závěru práce (s. 131), což považuji za velice nešťastné řešení.

Závěrečná sedmá kapitola svým nadpisem „Obecná optimalizace činnosti vedoucí k revitalizaci NO“ pak slibuje určité shrnutí, které bohužel čtenář v kapitole nenalézá. Zčásti se v kapitole opakují fakta uvedená již jednou v předchozích kapitolách. Kritické hodnocení problematiky jako celku s reflexí hlavních jejích bodů bohužel chybí. Práce končí závěrem, jímž autor celou problematiku obecně shrnuje, poprvé zde zaznívá též definice pojmu *revitalizace*, kterou by bylo spíše vhodné uvést v úvodních kapitolách práce, kde je pojem aktivně užíván.

2) Hodnocení zpracování

Přestože jednotlivé části obsahu práce svědčí o určité koncepci uchopení tématu, kdy je na legislativním pozadí analyzována situace církve doplněná konkrétními příklady, nedochází bohužel k realizaci této stanovené osoviny zcela šťastným způsobem. Kapitola 1, věnovaná církevním právním normám, je zcela odtržena od ostatních kapitol a dále na ní v textu práce není odkazováno. Druhá kapitola zčásti v obecné rovině opakuje skutečnosti kapitoly 1 a dále je doplňuje o objektivní realitu církevního života, k velké škodě práce však často pouze o realitu plynoucí z praktické zkušenosti pisatele, neopírající se o např. zkušenosti v jiných církevních společenstvích nebo o metody a realie popisované např. v literatuře zahraniční (německé či anglické). Realie života konkrétních náboženských obcí a realita liturgického projevu CČSH se bez jakéhokoli dalšího rozlišení (například formou podkapitol) prolínají s historickými exkurzemi, jdoucími často až k líčením biblickým (např. s. 58–60 a s. 73 a jinde). To vše je však ke škodě práce i případného čtenáře jen zřídka opatřeno přesnými odkazy, jež by realitu dnešní církve vztahovaly k realitě biblické, jak by se v případě uvedení tak rozsáhlých exkurzů dalo očekávat.

Z hlediska formálního je pak závažný fakt, že citace uvedené v samotném textu (ne v poznámkovém aparátu) jsou velice často chybně označeny – není tak zřejmé, zda jde o názor autora, či citovaný text. Dalším negativním činitelem je určitá jazyková a stylistická neobratnost textu doprovázená na několika místech hrubými pravopisnými chybami, a to i přesto, že práce podle autorových slov v poděkování prošla jazykovou korekturou. Poznamenejme však také, že překlepy se naopak v práci (s výjimkou sedmé kapitoly) prakticky nevyskytují. K rušivým elementům je pak bohužel nutno připočítat i chybné užívání cizích termínů, kdy jsou v rámci etymologických výkladů autora řecká slova uvedena výhradně bez přídechů a zpravidla i bez přízvuků a přídechů (s výjimkou slova *koinónia* (κοινωνία), samotné etymologie pak nejsou podloženy příslušnými slovníky ani další odbornou literaturou a zřejmě jsou autorem citovány z paměti, což má za následek několik gramatických lapsů:

- termín „*pneumokracie*“, kterým autor označuje „vládu ducha“, je chybně vytvořen; autor zde měl zřejmě na mysli „*pneumatokracii*“.
- dále je zaměněn význam sloves „*διακονεῖν*“ a „*δουλεύειν*“, na základě čehož autor staví tvrzení, že sloveso *diakonein* označuje otrockou službu. Opak je však pravdou.

Sloveso *diakonein* (lat. *ministrare*) označuje sice službu, avšak nikoli otrockou práci, té odpovídá *dúleuein* (lat. *servire*).

- poslední chybnou etymologií je mylný výklad latinského termínu *adventus*, který autor vykládá jako blíže neurčenou odvozeninu slovesa *advenire* a interpretuje jako „*ten, který přišel*“. Opomíjí přitom zcela existenci substantiva *adventus*, *ūs*, m. – příchod, jako takového.

Za přínosnou a dobře zvládnutou lze označit část zahrnující kapitoly 4–7, kde autor, vycházející z vlastní praxe, popisuje mnohdy komplikovanou situaci NO CČSH na konkrétních příkladech. Dobře propracované je i historické zasazení vzniku obcí CČS(H) v daných lokalitách (např. členská základna legionářů na Spořilově nebo výstavba sboru ve Vršovicích).

Zajímavé, ač nesystematicky roztroušené a bohužel konkrétně nikde neshrnuté, jsou i konkrétní realizace vlastní „revitalizace“² – tedy vlastní obnovy náboženského života – v daných obcích. V praktických popisech autor neopomíjí ani finanční aspekty života daných sborů. Podrobně analyzuje situaci obcí na počátku „organizačních změn“. Inspirativní je i zmínka o plánovaných aktivitách (především v případě NO Votice) a kulturních aspektech života obcí (především divadlo v NO Vršovice).

Bez zajímavosti nejsou ani přílohy, které autor připojuje v závěru práce a jež jsou pokusem o obrazové (barevné fotografie sborových aktivit) i analytické (grafy) doplnění popisované problematiky. Zde je bohužel na škodu absence statistických údajů (autor neuvedl tabulky, z nichž jsou příslušné grafy vytvořeny, ani hodnotové popisky grafik). Vzhledem k umístění příloh na sám konec práce by se jevilo jako vhodné buď doplnění výše popsaného, nebo alespoň odkazové propojení grafik s příslušnými údaji v textu prostřednictvím odkazu v poznámkovém aparátu.

K velké škodě práce autor bohužel nedokázal své bohaté zkušenosti z působení v každodenní realitě obcí přesvědčivě propojit s církevní legislativou (kapitola 1), ani je rozvést v kontextu sekulárních aktivit daných míst (zde mám na mysli především působení zájmových organizací, občanských sdružení, klubů a spolků v daných místech apod. – podrobnější popis vzájemné spolupráce by jistě byl inspirací mnohým méně zkušeným kolegům z praxe). Z této skutečnosti vyplývá několik otázek, které bych ráda autorovi položila:

1) *Jak byste stručně a obecně – třeba jako radu pro své kolegy z praxe – shrnul oblasti společenského života, na něž by se církev měla ve své další práci zaměřit? A čím může církev oslovit dnešního „sekularizovaného“ člověka?*

2) *Na jednom místě práce zmiňujete nízkou účast věřících na „biblických“ a zhruba desetinásobnou účast veřejnosti na kulturních akcích. Jak si tento rozdíl vysvětlujete? Jakou strategii byste uplatnil k oslovení oné relativně široké základy „sympatizantů“, kteří přijdou jen občas / kteří čekají, že od církve „něco dostanou“, ale nechťjí „nic dát“?*

² Je mimochodem velkou škodou, že autor práce pojem *revitalizace* sice ve své práci několikrát zmiňuje, začleňuje jej dokonce do názvu, avšak nikde v textu pojem nevymezuje a to, jak konkrétně revitalizaci chápe, nebo jaké aspekty pro něj revitalizace NO v základu zahrnuje, uvádí až v samém závěru.

3) Co si myslíte o rozvoji církví zaštitěných „civilních“ aktivit, které by zlepšily občanskou vybavenost místa – školky, kroužky, kurzy jazyků a jiných dovedností? Myslíte, že by se církev měla na takovéto aktivity programově zaměřit – jak vyplývá i z Vašeho textu, je CČSH v tomto ohledu výrazně „pozadu“ a veškerá spolupráce tohoto druhu funguje veskrze na základě osobní domluvy konkrétního duchovního s „laickými organizacemi“ (sám uvádíte případ sestry farářky Čadové a Sokola; plánované zřízení ZUŠ apod.)?

3) Závěrečné hodnocení

Vzhledem k neuspořádané koncepci práce, nadměrnému užití (často chybně označených) citací z řádů CČSH (kapitola 1), poněkud zmatečnému zpracování (neoznačené historické exkurzy se střídají s reflexí soudobé praxe, aniž by bylo jakkoli upozorněno na změnu charakteru textu) a stylistickým a gramatickým chybám a nepřesnostem, jež jsou nezdůvodněnou příčinou nesrozumitelnosti sdělení,

navrhuji hodocení 3 (dobře).

V Praze dne 27. srpna 2016

Ladislava Říhová